

Ключові слова: *настриг чистої вовни, тонина вовни, шкірні складки, типи.*

CLASSIFICATION OF MERINO SHEEPS ON GROUNDS OF SKIN FOLDS

V. A. Moroz, V. M. Tyrunskiy

Summary : *in this article the system of Merino division in the number and sire of skin wrinkles on the body of sheep deweloped by foreign sheep breeders is considered The substantiation of the most effective types at the breeding of merinos is given.*

Key words: *pure wool yield, wool fineness, body wrinkles ,types .*

УДК 636. 32/38.082

ОЦІНКА ЗАГАЛЬНОЇ ТА СПЕЦИФІЧНОЇ АДАПТАЦІЙНОЇ ЗДАТНОСТІ ОВЕЦЬ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ

**Н.В. Нежлукченко, кандидат сільськогосподарських наук ,
доцент кафедри генетики та розведення с.-г. тварин ім. В. П.
Коваленка**

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

E-mail: parakina@bk.ru

Анотація. *У покращенні репродуктивних якостей тварин відіграє важливу роль не тільки генотип плідника, але й методи розведення, взаємодія «генотип × середовище». Пошук нових підходів до оцінки реакції окремих генотипів на зміну умов середовища, визначення найбільш пристосованих із них для використання у господарствах є предметом вивчення матеріалу цієї статті.*

Ключові слова: *вівці, лінія, продуктивність, ефекти адаптаційної здатності (ЗАЗ, САЗ), пластичність, стабільність.*

Актуальність. *Подальше підвищення ефективності вівчарства базується не тільки на додаткових капіталовкладеннях, удосконаленні технологічних прийомів, але й на використанні сучасних методів розведення і селекції для одержання якісної вовни та збільшення її настригу. При цьому актуальною постає розробка методів селекції, спрямованих на збільшення репродуктивної здатності, притаманної цим тваринам.*

© Н.В. НЕЖЛУКЧЕНКО, 2016

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Рівень відтворювальних якостей вівцематок і баранів значною мірою визначає ефективність розвитку вівчарства. Дослідження [3, 4, 5] проведені на вівцях різних порід показали зв'язок ознак відтворювання з умовами годівлі і використання тварин, а також їх адаптацією до прийнятої технології. Оскільки для кожної породи характерна мінливість ознак, виникла необхідність більш детального вивчення адаптаційних властивостей овець з урахуванням структурних елементів порід.

Метою роботи було визначення впливу лінійної належності вівцематок таврійського типу асканійської тонкорунної породи на рівень продуктивності, відтворювальні якості та їх адаптаційної властивості.

Матеріалом досліджень були вівці таврійського типу асканійською тонкорунної породи, що належали до 7 лінійних груп (5; 374; 631; 1444; 2.29; 8.31 та 100), яких випасали з квітня до листопада на поукісних та пожнивних залишках та прифермських пасовищах. Вівцематки та їх потомство забезпечувалися нормованою годівлею.

Ефект продуктивності овець у групах визначали за середніми значеннями основних селекційних ознак та їх мінливістю. Визначалися компоненти фенотипової дисперсії, що обумовлені впливом генетичних та середовищних факторів [2].

За показниками заплідненості і виходу ягнят на 100 голів вівцематок оцінювалися ефекти загальної і специфічної адаптаційної здатності за методикою А.В. Кильчевського [1]. Методом дисперсійного аналізу вивчалася суттєвість відмінностей за досліджуваними ознаками та ефекти адаптаційної здатності кожної отари.

Вивчалися показники збереженості ягнят одинадцяти отар за вісім суміжних років (2000-2008). За показник пластичності прийнята регресія кожної отари за роки використання на середні значення для всіх отар, а стабільність визначалась як середнє квадратичне відхилення від загального середнього для отари за вісім років оцінки збереженості ягнят.

Параметри пластичності (в) визначалися за методикою, описаною в роботі А.В. Кильчевського [1]. Критерієм оцінки пластичності ознак заплідненості маток (%) і виходу ягнят (%) були їх коефіцієнти регресії для кожної отари на середні значення для всієї сукупності тварин, що відображає ступень його «середовищної чутливості». За показник стабільності прийнята дисперсія ознак для кожної отари за роки оцінювання.

Результати досліджень. Дослідження щодо визначення ефектів адаптаційної здатності і їх оцінки основані на випробовуванні 11 отар овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи упродовж 8 років їх експлуатації у ПАТ «Червоний чабан» Херсонської області.

Ефекти загальної адаптаційної здатності (ЗАЗ) ілюстровано на рис.1, а специфічної адаптаційної здатності (САЗ) наведено в табл. 1

Рис. 1. Показники загальної адаптаційної здатності отар овець

За показниками загальної адаптаційної здатності встановлено суттєву відмінність для досліджуваних отар. Найвищі значення виходу ягнят на 100 вівцематок характерні для отари №4 (+13,79гол.) і №11 (+4,80), тоді як для отар №9 і №10 адаптаційна здатність за цією ознакою була низькою і становила відповідно -6,83 і -10,20 голів. Інші отари також мали невисокі показники загальної адаптаційної здатності.

За ознакою "заплідненість" отримані ефекти досить низькі, за винятком вівцематок отари №11 і отари №2, де він позитивний і становив відповідно +5,73% і 3,50%. Найнижчий показник (-7,37%) отримано для отари №10, її можна вважати найменш перспективною для подальшого відтворення поголів'я, на що вказують від'ємні показники загальної адаптаційної здатності за обома досліджуваними ознаками.

Можна зазначити, що ознака "заплідненість" має незначну адитивно обумовлену генотипову дисперсію, тому для її підвищення необхідно використовувати селекцію на поєднуваність батьківських пар.

Аналізом (табл.1) встановлено, що розглянуті ознаки обумовлені неадитивним типом успадкування, про що свідчать показники специфічної адаптаційної здатності, відносно яких окремі поєднання "рік × отара" мали значні позитивні або від'ємні ефекти за вивченими ознаками. Наприклад, за виходом ягнят на 100 вівцематок за останні два роки високі ефекти встановлено для отари №4 (18,93 і 18,99). Указана отара має високий генетичний потенціал відтворювальних якостей. Особливо цінним є те, що при загальному зниженні плодючості тварин отар у 7 і 8 річному віці вона має вищий показник виходу ягнят на 100 вівцематок. Серед отар висока адаптаційна здатність властива для отари №9 (21,25 гол.), низька – для отар №2 та №3 (-12,1 і 18,0 голів).

Специфічна адаптаційна здатність вівцематок за ознакою "заплідненість" характеризувалася значною відмінністю між отарами. Максимальні позитивні значення її виявлено для отар №5 (+8,03%) і

№11 (+7,45%), інші (отари №10 і №4) мали нижчі позитивні або від'ємні показники адаптаційної здатності.

У цілому, установлені ефекти слід розглядати як потенційні можливості пристосованості отар овець до зміни умов середовища.

Дослідження адаптаційної здатності овець таврійського типу асканійської тонкорунної породи свідчать про переважно неадитивний тип дії генів, що обумовлюють заплідненість маток і вихід ягнят на 100 вівцематок. Подальше підвищення відтворювальних ознак овець у господарстві може бути ефективним лише за умови підбору поєднаних плідників і вівцематок, а також у міжлінійних підборах.

1. Специфічна адаптаційна здатність (САЗ), %

Вік вівцематок X, рік	Отара											
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	
вихід ягнят												
1	6,00	6,65	15,35	-15,26	-6,52	-3,27	-1,72	12,59	1,00	-6,73	-7,63	
2	3,05	0,10	1,30	-9,91	-5,27	-3,12	5,43	9,24	-7,25	5,42	-9,58	
3	2,11	0,16	-4,44	3,15	4,49	3,54	8,49	-6,40	-	10,29	-6,02	-3,02
4	10,11	9,56	9,16	0,95	-5,31	-8,46	-3,51	-12,40	-1,29	4,38	-0,92	
5	-6,85	-2,80	-4,70	-6,31	6,03	12,98	-9,67	-5,06	21,25	0,82	4,72	
6	-4,00	4,35	2,85	-10,56	0,38	7,03	-9,72	-13,01	-3,80	13,57	5,07	
7	-	-6,66	-7,26	18,93	-11,13	-0,98	-2,63	18,98	3,19	-3,04	7,16	
8	13,11	2,65	-12,10	-18,00	18,99	17,33	-7,72	13,33	-3,96	-2,85	-8,38	4,22
заплідненість вівцематок												
1	5,24	4,86	2,51	-2,69	-0,61	2,11	-3,05	2,24	0,34	-0,60	-5,72	
2	-0,59	1,63	0,38	-1,32	-3,84	2,88	4,62	2,41	-3,29	2,37	-4,75	
3	-0,35	0,27	-0,98	-1,68	-0,60	-0,28	-3,34	2,55	-0,45	1,71	4,09	
4	0,94	-1,44	0,91	-4,29	3,09	-2,99	1,05	-3,96	-1,56	0,80	1,18	
5	0,84	4,06	3,81	-4,39	1,19	2,91	1,05	-4,76	-2,16	-0,90	3,08	
6	-3,13	-2,21	-3,16	5,24	-0,48	-2,66	-1,72	-2,63	6,17	-1,17	-2,49	
7	-2,79	-4,07	-3,22	7,18	-6,74	-0,52	-1,18	5,41	-0,99	-1,03	7,45	
8	-0,12	-3,10	-0,25	1,95	8,03	-2,52	2,59	-1,22	1,98	-1,16	-2,78	

Примітка: X – вік вівцематок; Y – отара

Установлено відмінності щодо реакції тварин, враховуючи умови суміжних років відтворення в стаді.

У вівчарстві еколого-генетичні параметри, зокрема за ознакою збереженості ягнят, не визначалися, що і зумовило проведення досліджень за параметрами пластичності і стабільності ознаки збереженості ягнят до відлучення (табл.2) та визначення ефектів загальної й специфічної адаптаційної здатності отар овець за даною ознакою.

2. Динаміка збереженості ягнят, %

Рік	Отара											Середнє значення показника
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	89,1	93,4	92,9	80,6	87,0	81,0	78,0	84,0	84,6	74,6	77,8	84,0
2	82,7	97,5	88,2	91,8	92,0	87,0	85,0	86,7	92,1	80,0	88,0	88,18
3	87,1	90,9	91,0	80,0	83,0	85,0	88,0	84,8	78,5	78,0	86,0	84,77
4	85,2	81,3	81,4	83,7	82,0	76,0	94,0	80,2	89,2	75,0	97,0	83,94
5	85,9	84,1	81,4	81,5	86,0	80,0	86,0	90,2	89,3	78,0	91,0	84,94
6	74,4	83,9	80,0	86,4	80,0	72,0	80,0	81,0	86,8	78,5	97,4	81,86
7	78,3	74,2	71,9	86,6	75,0	61,0	80,0	81,4	80,4	63,0	81,0	75,65
8	73,7	77,1	75,4	63,9	68,0	62,0	70,0	76,0	64,3	69,0	82,0	71,08
$\bar{X}$	82,05	85,30	82,78	81,81	81,64	75,51	82,54	83,04	83,15	74,43	87,5	81,80
S_x	2,08	2,85	2,62	2,91	2,61	3,52	2,52	1,54	3,15	2,10	2,55	–
$C_v, \%$	7,18	9,46	8,94	10,05	9,03	13,18	8,64	5,25	10,70	7,97	8,25	–

Аналіз отриманих результатів свідчить про зниження показників збереженості ягнят за останні три роки. Значною мірою це обумовлено несприятливими кліматичними умовами, засухою, що призвело до зменшення поживності раціонів тварин. У той же час, на такому несприятливому фоні виявилися отари (11 і 2), у яких цей спад був значно менший. Подальший аналіз показав, що отара 2 характеризується пластичністю вище середнього при відносно нижчій стабільності, а отара 11 має низьку пластичність при середній стабільності (табл. 3), тобто, оптимальні показники збереженості можна досягти за деякими варіантами поєднання рівня пластичності і стабільності.

3. Параметри пластичності та стабільності ознаки збереженості ягнят

Отара	Пластичність, v	Стабільність, σ	Коефіцієнт множинної регресії, R^2	F
1	0,747	5,89	0,508	6,210
2	1,155	8,07	0,648	11,045
3	0,991	7,40	0,566	7,840
4	1,001	8,22	0,469	5,305
5	1,261	7,37	0,924	72,660
6	1,651	9,95	0,871	40,490
7	0,914	7,13	0,519	6,480
8	0,599	4,36	0,596	8,830
9	1,346	8,90	0,723	15,660
10	0,863	5,93	0,670	12,170
11	0,470	7,22	0,134	0,930

Установлено значні відмінності отар за показниками пластичності і стабільності ознаки збереженості ягнят. Так, максимальні значення пластичності належали отарам 6 та 9, а мінімальні – отарам 1, 8, 10 і 11. Відповідно, вищою стабільністю ознаки характеризувалися отари 1, 8, 10. Можна констатувати, що різниця між еколого-генетичними параметрами для досліджуваних отар обумовлена такими генотиповими факторами, як належність тварин до різних лінійних груп. Для отар із високою стабільністю ознаки встановлено також меншу її мінливість – від 5,25 до 7,97%.

Методом дисперсійного аналізу для переважної більшості отар встановлено достовірну величину показників пластичності та стабільності (за винятком отар 4, 7, 11).

Результати дослідження зв'язку параметрів пластичності і стабільності з рівнем збереженості ягнят показали, що отари із більшою стабільністю і меншою пластичністю мали вищі показники (табл. 4).

4. Збереженість ягнят (%) залежно від параметрів пластичності і стабільності

Група отар за еколого-генетичним показником		Показник збереженості ягнят	
		$\bar{X} \pm S_x$	$C_v, \%$
Пластичність	нижче середньої	82,49±1,81	5,38
	вище середньої	81,48±1,49	4,47
Стабільність	нижче середньої	81,48±1,63	4,17
	вище середньої	82,06±1,73	5,16

Оптимальними виявилися показники відносно нижчої пластичності з вищесередньою пластичністю, але суттєвої різниці між групами отар не встановлено.

Поряд із оцінкою отар за показниками пластичності і стабільності проведено їх оцінювання за показниками загальної і специфічної адаптаційної здатності (табл. 5).

Серед отар найвищою загальною адаптаційною здатністю (ЗАЗ) характеризувалася отара 11 (+5,73%), а найнижчою – 10 і 6 (відповідно -7,37 і -6,29%). Тварин цих отар у подальшому недоцільно використовувати для відтворення поголів'я племінних овець. Виявлено також, що навіть у деякі несприятливі останні роки отари 11 та 10 характеризувалися високими показниками специфічної адаптаційної здатності (відповідно 5,49 і 5,19%). Загалом, отримані дані доцільно враховувати при плануванні селекційної роботи щодо підвищення збереженості ягнят. За екологічним індексом найбільш сприятливим для досліджуваної ознаки виявився другий (6,38%) і п'ятий (3,14%) роки. Останні два роки мали від'ємне значення екологічного індексу.

Вважаємо доцільно визначати параметри пластичності, стабільності і адаптаційної здатності також для основних ліній овець

таврійського типу в асканійській тонкорунній породі за комплексом ознак, оцінених за селекційними індексами.

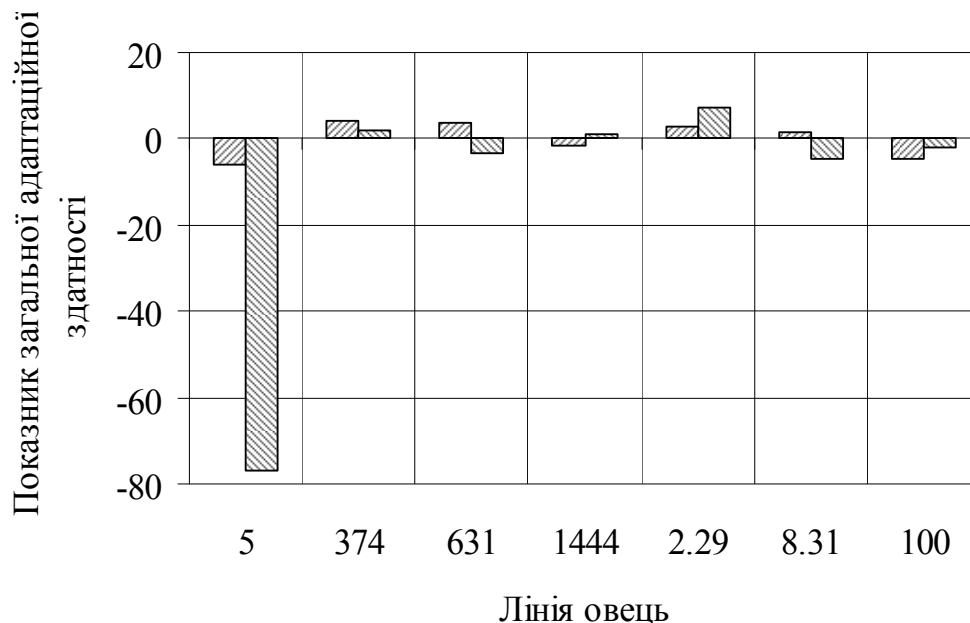
У результаті визначення загальної адаптаційної здатності (ЗАЗ) для кожної із семи ліній вівцематок наведено на рис.2. Ефекти семи генотипів за вісім років використання вівцематок і ефекти їх взаємодії представлено в табл.6.

5. Ефекти адаптаційної здатності отар за ознакою "збереженість ягнят", %

Рік	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y6	Y7	Y8	Y9	Y10	Y11	Екологічний індекс, рік
1	4,9	5,95	7,97	-3,36	3,61	3,34	-6,69	-1,19	-0,7	-1,98	-11,88	2,15
2	-5,73	5,82	-0,96	3,61	3,48	5,11	-4,22	-2,72	2,57	-1,01	5,91	6,38
3	2,08	2,63	5,25	-4,78	-1,41	6,92	2,69	-1,21	-7,62	0,5	5	2,97
4	1,31	-6,14	-3,52	-0,25	-2,18	-2,15	8,92	-4,98	3,91	-1,77	7,13	2,14
5	0,71	-4,34	-4,52	-3,45	1,52	1,65	-0,08	4,02	3,01	0,83	0,63	3,14
6	-7,71	-1,46	-2,84	4,53	-1,7	-3,47	-2,6	-2,1	3,59	4,01	9,81	0,06
7	2,4	-4,95	-4,73	10,94	-0,79	-8,36	3,71	4,51	3,4	-5,78	0,28	-6,15
8	2,37	2,02	3,34	-7,19	-2,52	-2,99	-1,72	3,68	-8,13	5,19	5,49	-10,72
ЗАЗ	0,25	3,5	0,98	0,01	-0,16	-6,29	0,74	3,24	1,35	-7,37	5,73	

Аналіз табл. 6 показує, що найбільшими ефектами генотипів (ЗАЗ) стосовно запліднення є представники лінійних груп 374 (2,11) і 2.29 (7,42), стосовно виходу ягнят на 100 вівцематок – ті ж самі лінійні групи 374 (4,33) і 2.29 (2,65). Найменшими аналогічними ефектами за заплідненням характеризувалися відповідно лінійні групи – 8.31 (-4,48), 631 (-3,31) і 100 (-2,11), за виходом ягнят – 5 (-5,97), 100 (-4,85) і 1444 (-1,61). У цьому випадку для успішної селекції за ознаками "запліднення" і "вихід ягнят на 100 вівцематок" відбір вівцематок слід проводити в лінійних групах 374 і 2.29, тоді критерієм будуть значення ЗАЗ. Але необхідно зауважити, що відбір вівцематок за критерієм ЗАЗ не може повною мірою забезпечити визначення стабільного генотипу і параметри стабільності слід урахувувати в селекційних програмах. Підтвердженням цього припущення може слугувати показник d_i – ефект віку вівцематки, який упродовж цього періоду варіював від -4,11 до 3,98 за ознакою "вихід ягнят на 100 вівцематок" і від -3,10 до 3,64 – за ознакою "запліднення".

Таким чином, відносно ознак "запліднення" і "вихід ягнят на 100 вівцематок" загальна адаптаційна здатність, як середня величина ознаки "лінія" упродовж восьми років використання вівцематок, є значенням нестабільним, що вказує на виявлення дестабілізуючого ефекту.

▨ Вихід ягнят на 100 вівцематок   ▣ Заплідненість вівцематок

Рис. 2. Показники загальної адаптаційної здатності різних генотипів овець упродовж терміну їх використання

6. Ефекти генотипів (ліній) і віку вівцематок та їх взаємодія $v_k d_i$

Лінія тварин	Вік вівцематок								v_k
	1	2	3	4	5	6	7	8	
за заплідненням									
5	0,23	-0,94	-0,79	0,27	0,44	-0,03	-0,29	1,11	-0,77
374	1,55	1,38	1,74	-0,51	-0,13	-0,71	-0,96	-2,36	2,11
631	-0,94	0,19	-0,05	-0,49	-0,52	-0,39	0,05	2,15	-3,31
1444	-0,19	0,94	-0,20	-0,24	0,93	1,36	-0,10	-2,50	1,14
2.29	-1,56	0,27	-1,77	2,18	0,45	-0,22	-0,07	0,73	7,42
8.31	0,84	-1,03	1,62	-1,22	-0,85	-0,52	0,12	1,02	-4,48
100	0,06	-0,81	-0,55	0,01	-0,32	0,51	1,25	-0,15	-2,11
d_i	0,19	0,16	2,50	3,64	0,87	-1,16	-3,10	-3,10	
за виходом ягнят на 100 вівцематок									
5	0,43	2,40	-1,03	0,96	-0,76	-1,06	-0,10	-0,86	-5,97
374	0,43	-0,10	1,27	1,26	-0,16	-2,46	-0,20	-0,06	4,33
631	-0,03	0,24	0,81	0,90	-0,22	-0,72	-0,76	-0,22	3,89
1444	0,77	-0,36	-1,29	-1,40	-1,32	1,28	1,44	0,88	-1,61
2.29	0,31	0,18	0,25	-0,47	-0,68	0,72	-0,42	0,12	2,65
8.31	-0,02	-1,15	0,42	-0,29	2,09	0,19	-1,75	0,49	1,58
100	-1,88	-1,21	-0,44	-0,95	1,03	2,03	1,79	-0,37	-4,85
d_i	-1,19	0,74	2,06	3,98	1,29	-0,61	-2,16	-4,11	

Індивідуальну реакцію генотипів на вікові зміни організму вівцематок досліджували за значенням ефекту взаємодії "генотип × термін використання вівцематки" – $v_k d_i$, який є нелінійною складовою специфічної адаптаційної здатності ($CAZ=d_i+v_k d_i$). Серед перспективних лінійних груп 374 і 2.29 за ознакою "запліднення" ефект взаємодії досліджуваних факторів виявився нестабільним упродовж терміну використання вівцематок, на що впливають неорганізовані паратипові фактори. Тому не встановлено чіткої закономірності зміни значень ефекту взаємодії упродовж восьми років. За цим ефектом для перспективних угруповань найбільш сприятливими були 1 - 5 років використання вівцематок.

За виходом ягнят серед перспективних лінійних груп вівцематок 374, 631 і 2.29 сприятливими були 1 - 4 роки їх використання, але між ними відмічається нестабільність ефекту взаємозв'язку генотипів із віком вівцематок.

Висновки і перспективи. Встановлено селекційну цінність овець таврійського типу і визначено напрям селекційної роботи з використанням адаптаційної здатності залежно від поставленої задачі.

Встановлено здатність генотипів семи ліній підтримувати властивий їм фенотиповий прояв упродовж терміну їх використання (8 років).

Дослідження дали можливість виявити реакцію генотипів на термін використання вівцематок за ефектами загальної і специфічної адаптаційної здатності.

Результати дослідження підтвердили думку, що остаточний вибір генотипів може бути визначено залежно від запланованого напрямку селекції досліджуваних показників відтворювальних якостей.

Список використаних джерел

1. Кильчевский, А. В. Оценка общей и специфической адаптационной способности генотипов. [Текст] // Тез. докл. II Всесоюзной конф.- Кишинев; Штиинца, 1984.-С.44-45.
2. Плохинский, Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников [Текст] /Н. А. Плохинский – М.: Колос, 1969. - 256 с.
3. Помітун, І. А. Особливості статевої активності та статевої поведінки молодих баранів харківського внутривидового типу породи прекос, залежно від різної концентрації енергії в раціонах [Текст] / І.А.Помітун, Н.О.Косова, І.В.Корх // Сучасні методи репродукції с.-г. тварин: Стан і перспективи розвитку. – Харків.-2008.-№96.-С.341-346.
4. Туринський, В. М. Напрямки гармонізації вівчарства з природним середовищем південних степів України [Текст] / В.М.Туринський, В.М.Рябко// Вісник ДДАУ.-2002.-№2.-с.119-121.
5. Штомпель, М. В. Навколишнє середовище і племінна цінність [Текст] /М.В. Штомпель, О.В. Білоус // Селекція: наук.-виробн.бюл.-Київ.-1997.-Ч.4.-С.163-168.

References

1. Kil'chevskij, A.V. (1984). Ocenka obshhej i specificheskoy adaptacionnoj sposobnosti genotipov. Kishinev; Shtiinca, 44-45.
2. Plohinskij, N. A. (1969). Rukovodstvo po biometrii dlja zootehnikov. Moscow: Kolos, 256.
3. Pomitun, I. A. Kosova, N.O., Korkh, I.V. (2008). Osoblyvosti statevoi aktyvnosti ta statevoi povedinky molodykh baraniv kharkivskoho vnutryporodnoho typu porody prekos, zalezno vid riznoi kontsentratsii enerhii v ratsionakh. Suchasni metody reproduktsii s.-h. tvaryn: Stan i perspektyvy rozvytku, 96, 341-346.
4. Turynskiy, V. M., Riabko, V.M. (2002). Napriamky harmonizatsii vivcharstva z pryrodnyym seredovyschem pivdennykh stepiv Ukrainy. Visnyk DDAU, 2, 119-121.
5. Shtompel', M.V., Bilous, O.V. (1997). Navkolishne seredovishhe i pleminna cinnist'. Selekcija: nauk.-virobn.bjul.,4, 163-168.

ОЦЕНКА ОБЩЕЙ И СПЕЦИФИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИОННОЙ СПОСОБНОСТИ ОВЕЦ РАЗНОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ

H.B. Нежлукченко

Аннотация. При улучшении репродуктивных качеств животных главную роль играет не только генотип производителя, но и методы разведения, взаимодействие «генотип x среда». Поиск новых подходов в оценке реакции некоторых генотипов на изменения условий среды, определение наиболее приспособленных из них для использования в хозяйствах и есть предметом изучения в этой статье.

Ключевые слова. Овцы, линия, продуктивность, эффекты адаптационной способности (ОАС, САС), пластичность, стабильность.

EVALUATION OF GENERAL AND SPECIFIC ADAPTATION ABILITY OF SHEEPS OF DIFFERENT ORIGIN

N.V. Nezhlukchenko

Annotation. At improvement of reproductive capacity of animals a leading role is played by not only the genotype of servicing animals the methods of breeding, interrelationship of "genotype x environment". The subject matter of this article is search of new approaches for evaluation of reaction of some genotypes on the changes of environmental conditions, determination of the most adapted genotypes for use in farming enterprises.

Keywords. Sheep, line, productivity, effects of adaptation ability, plasticity, stability.